

central innovation district

central
innovation
district

DeZwarteHond.

JULIE PROBLEEM
OM DE
TOEKOMST

het KLIMAAT
de Wereld
GAAT!

Het **Central
Innovation
District** is het gebied in

Den Haag tussen en rondom de drie stations CS, HS en
Laan van NOI. De gemeente wil hier meer economische
groei en vernieuwing. Het moet uiteindelijk een
aantrekkelijk en economisch gebied worden om te
werken, wonen en te recreëren.

Dit document levert inspiratie/verbeeldingskracht
en uitgangspunten vanuit een stedenbouwkundig
perspectief voor de structuurvisie aan de hand van:

Zeven ruimtelijke principes	p8
Vijf thema's	p26
Een raamwerk	p46

An architectural rendering of a modern urban landscape. In the foreground, a man in a red jacket walks away from the viewer on a wooden boardwalk. A black dog is running on the grass. A canal flows through the scene, with a white stork standing on the grassy bank and ducks swimming in the water. A bridge with a metal railing crosses the canal. In the background, there are modern brick buildings, trees, and a city skyline under a warm, golden sky. Birds are flying in the sky. Two white text boxes with green text are overlaid on the image.

“Nu al zorgt het gebied voor
het grootste gedeelte van onze
werkgelegenheid en zien we vooral hier
kennis en economische vernieuwing
zich clusteren.”

“Daarom concentreren
we de groei van de stad
voor een groot deel
hier. Als instrument voor
economische groei.”

“Doel is om een beweging in gang te zetten die uiteindelijk leidt naar een mondiaal en innovatief economisch knooppunt.”

“De komende jaren wordt er dan ook fors in dit gebied geïnvesteerd. In leefbaarheid, woningbouw, mobiliteit en in een duurzame energie huishouding.”

“Waar mensen kunnen werken aan innovatieve oplossingen voor toekomstgerichte vraagstukken en waar iedereen in de stad van kan profiteren.”

Zeven ruimtelijke CID principes

9 central innovation district

Voorbeeld: transformatie Rijswijkseplein

Door het water zichtbaar te maken op het Rijswijkseplein wordt de omgeving klimaatadaptiever en aantrekkelijker voor verblijf. Langzaam verkeer krijgt voorrang boven de auto. Nieuwe ontwikkelingen voegen functies toe die de omgeving vooruit helpen.

Het CID komt er niet vanzelf. Den Haag staat voor een complexe opgave, maar er liggen ook veel kansen. Om deze te verzilveren zijn er zeven ruimtelijke principes geformuleerd.

#1.

Het CID wordt een centrummilieu: verdubbeling van het Haagse centrum

#2.

Van drie losse stationsgebieden naar een hechte 'triple hashtag' verbonden door lange lijnen

#3.

Nieuwe ontwikkelingen als motor om het CID en haar omgeving schoner en rijker te maken

#4.

Funciemenging wordt het nieuwe normaal

#5.

Karakter van buurten wordt versterkt en niet overal verandering

#6.

Een raamwerk van reuring, rust en ruis als middel voor een goede balans

#7.

Door slim te combineren ontstaat ruimte om alle opgaven op te lossen

1 Het CID wordt een centrummilieu: verdubbeling van het Haagse centrum

In tegenstelling tot de huidige binnenstad, wordt het CID nu gedomineerd door grote infrastructuur. De programmatische en economische ambities van het CID vragen om een openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoetingen en uitwisselingen. Daarin krijgt de voetganger voorrang. Verblijfskwaliteit is de sleutel tot succes. Zonder mobiliteitstransitie geen centrummilieu – en vice versa!

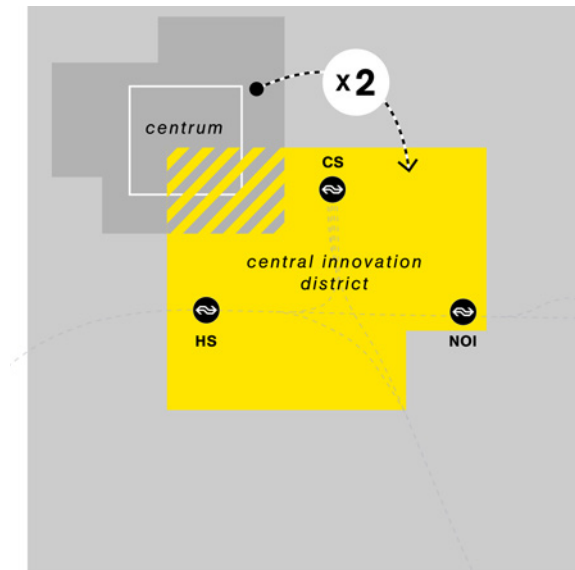
Op strategische plekken zijn daarom grote ingrepen t.b.v. verblijfskwaliteit noodzakelijk. Daarbij ligt de focus op de verbindende assen tussen de stations en het historisch centrum: het Rijswijkseplein (zie pagina 8-9), het Schenkviaduct en het Prins Bernhardviaduct als belangrijkste punten.

Van autostad naar Wandel- en Fietsstad
Onder:

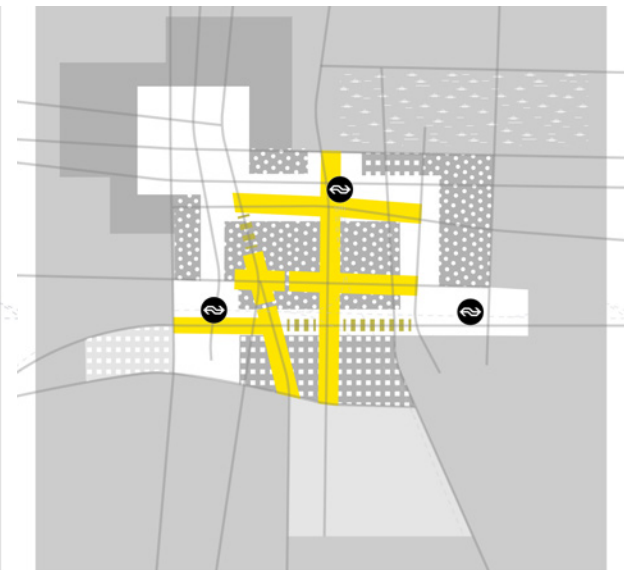
Tot 1975 kon er nog geparkeerd worden op het Binnenhof. En de naoorlogse ingrepen hebben infrastructuur dominant gemaakt. Referentiebeeld Platform Park, Los Angeles (VS). Ruimtes onder viaducten worden onderdeel van het stedelijk weefsel.

Strategische plekken voor ingrepen verblijfskwaliteit
Het Schenkviaduct verbindt oost met west, maar is een barrière voor noord en zuid.

In het CID is de Schenkviaduct een langzaamverkeer verbinding die de Schenk weer in ere hersteld. De groenblauwe kwaliteiten zijn voor heel het CID van waarde en bieden nieuwe kansen voor Rivierenbuurt.

Een verdubbeling van het Haagse centrum.

Die kwaliteit nastreven betekent de transformatie van enkele dragende lange lijnen.

2 Van drie losse stationsgebieden naar een hechte 'triple hashtag' verbonden door lange lijnen

Den Haag is een gridstad. Het ruimtelijk kader voor het CID bouwt voort op deze bestaande stedelijke gridstructuur. De lange lijnen van noord naar zuid en van oost naar west zijn de ruimtelijke dragers van de stad en verbinden stationsgebieden met elkaar, de binnenstad en andere wijken. Dit zes x zes grid (ook wel een triple hashtag (#)) is nog niet optimaal geladen en verbonden. Door op de deze lange lijnen voort te bouwen kan het centrummilieu zich geleidelijk uitbreiden, om zo samen een hecht verbonden, hoogstedelijk milieu te vormen.

Lange lijnen

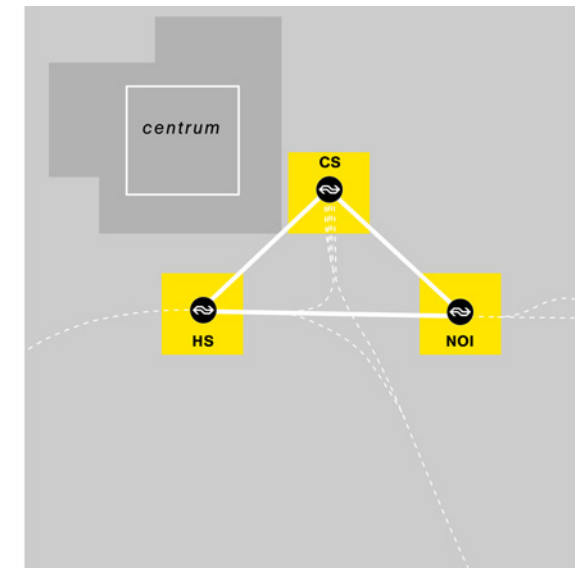
De transformatie van de Turfmarkt en de Grote Marktstraat zijn goede voorbeelden van hoe plekken centrumstedelijke kwaliteit kunnen krijgen. Referentiebeeld Sønderboulevard, Copenhagen (DK). Transformatie van een lange lijn van spoor, naar autoweg, naar lineair park.

Rechtsonder:

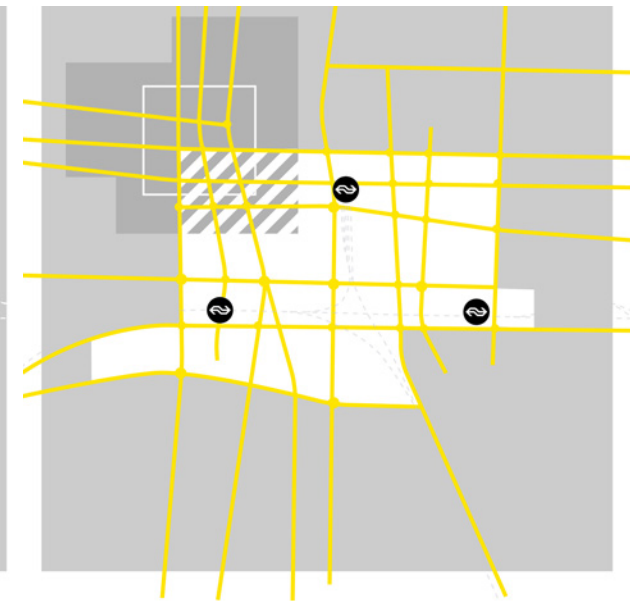
Belangrijke lange lijnen noord-zuid met (gewenste) bijbehorende dominante modaliteit
Belangrijke lange lijnen oost-west met (gewenste) bijbehorende dominante modaliteit

Het ruimtelijke kader van het CID

Van drie stations-gebieden en het historisch centrum naar een verbonden metropolitaan milieu. Aantrekkelijke gemengde straten worden de ruimtelijke dragers van het CID.

Van drie stations naar..

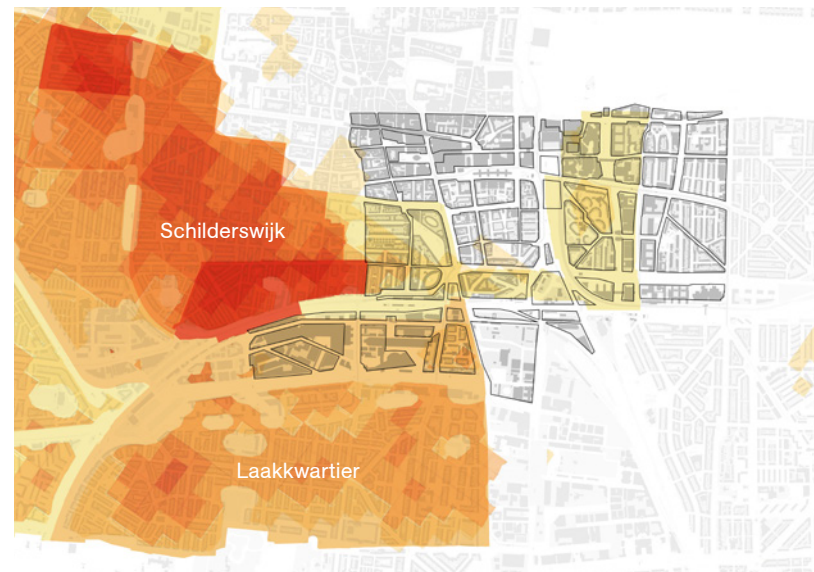
..onderdeel en goed verbonden met de rest van Den Haag middels de lange lijnen.

Nieuwe ontwikkelingen als motor om het CID en haar omgeving schoner en rijker te maken

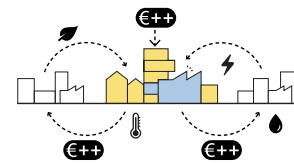
Het grote aantal woningen dat gepland staat moet geen doel op zich zijn, maar worden ingezet als motor om de energietransitie van het CID en haar omgeving te versnellen en het gebied rijker te maken in het aanbod van divers woon- en werkprogramma. Nieuwe ontwikkelingen kunnen helpen bestaande bouw te verduurzamen.

Daarnaast biedt het CID nieuwe kansen voor werkgelegenheid voor kwetsbare wijken in de omgeving. Zo maakt het CID Den Haag rijker. Nieuwe ontwikkelingen dienen energieneutraal of zelfs energieleverend te worden geproduceerd. Zorg voor slimme koppelingen tussen de nieuwe ontwikkelingen en bestaande woningen om energetische uitwisseling mogelijk te maken. Zo maakt het CID Den Haag schoner.

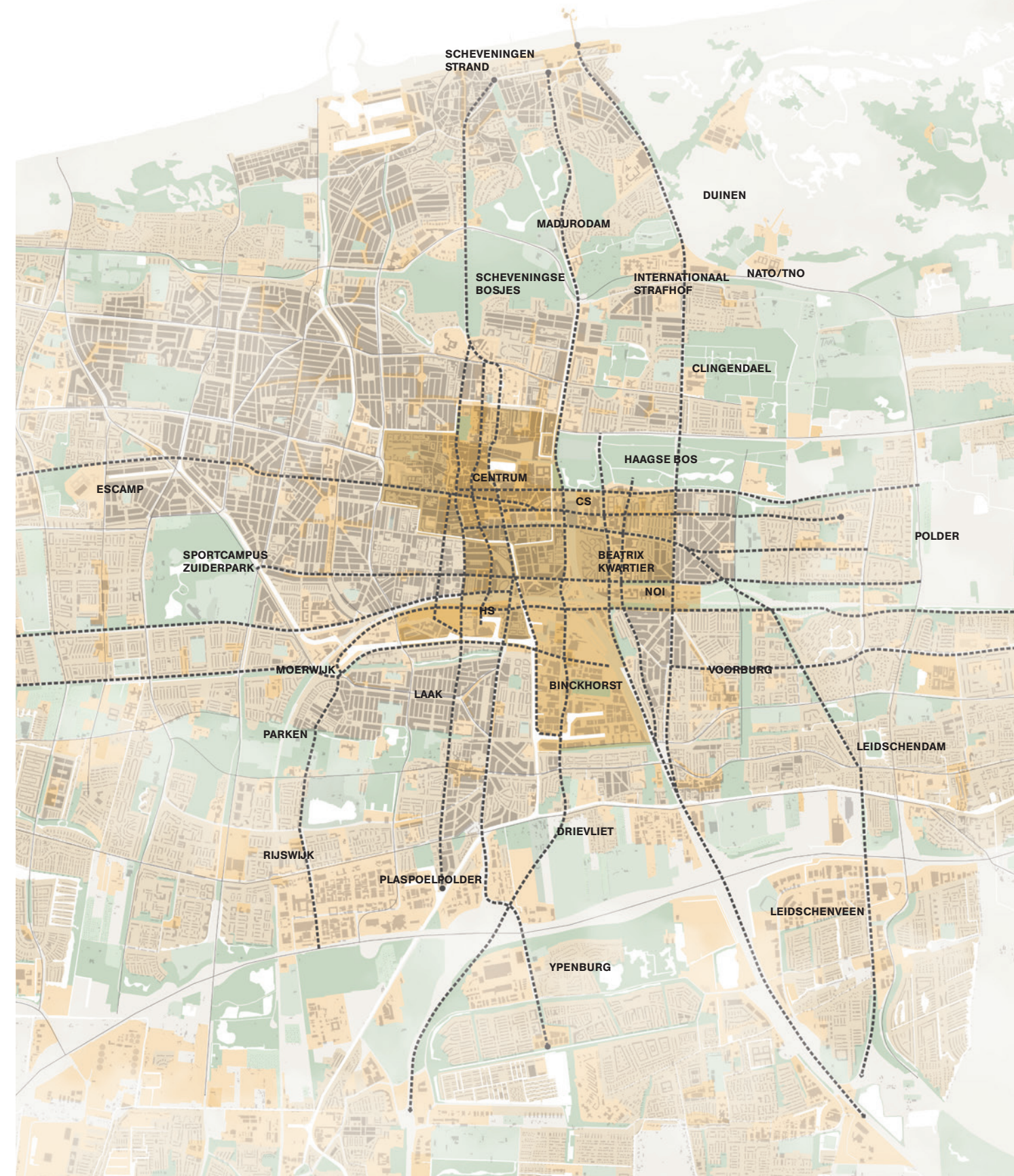
Stel maatschappelijke meerwaarde in de directe omgeving randvoorwaardelijk

Het CID is geen eiland – investeringen hebben invloed op de omgeving. Het CID is een gebied dat veel aandacht krijgt van overheden en ontwikkelaars. Zorg dat hun inspanningen niet alleen in het gebied zelf, maar ook in de directe omgeving baten opleveren. Denk bijvoorbeeld aan meekoppelkansen in de energietransitie, het meeliften op nieuwe voorzieningen. Andersom kan de omgeving ook het CID helpen: waar in het gebied zelf geen ruimte is voor bijvoorbeeld (grotere) sportvoorzieningen, kan gebruik gemaakt worden van voorzieningen in de omgeving.

De kaart links toont de aangrenzende wijken en de leefbaarometerscore van zeer onvoldoende (rood) tot zwak (geel). Zorg dat deze wijken mee kunnen groeien met de ontwikkelingen van het CID.

De kaart rechts toont de 'lange lijnen' die door het CID gaan. Deze voorzien in uitwisseling tussen de verschillende gebieden en het CID. De modaliteit is hierbij niet relevant. Het CID als hub/hart van het Haagse grid.

4 Functiemenging is het nieuwe normaal

Het CID wordt Victory Boogiewoogie: een bonte mix van wonen, werk en voorzieningen. Dit levert niet alleen een levendig en aantrekkelijk straatbeeld op, maar zorgt ook dat verschillende functies van elkaar kunnen profiteren: synergie in energie, kruisbestuiving en een hoog voorzieningenniveau.

Voordelen van mengen

Gemengde gebieden stimuleren kruisbestuiving tussen bedrijven en innovatie, zorgen voor een reductie van de gemiddelde forensafstand, zijn leefbaarder, zijn adaptiever in hun ontwikkeling, maken het delen van voorzieningen en investeringen makkelijker, zijn gewild in de markt, nemen minder ruimte in beslag en zijn in staat om omliggende wijken een impuls te geven.

In het CID is op allerlei manieren potentie voor het maken van zo'n gemengd hoogstedelijk milieu.

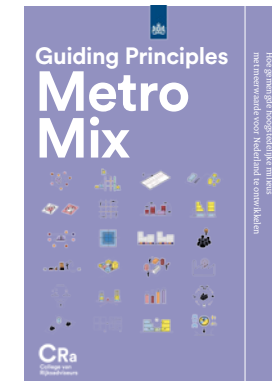
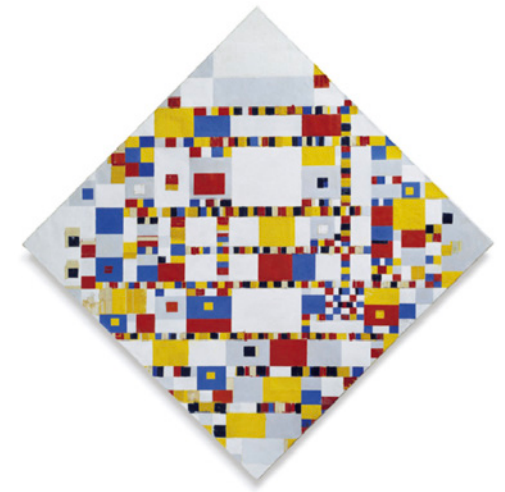
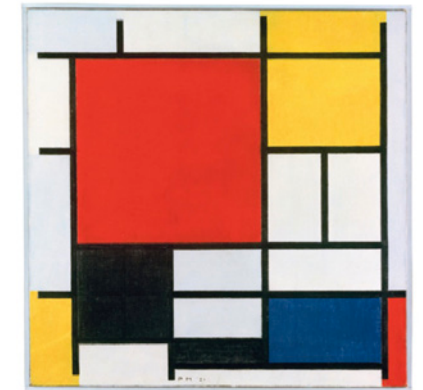
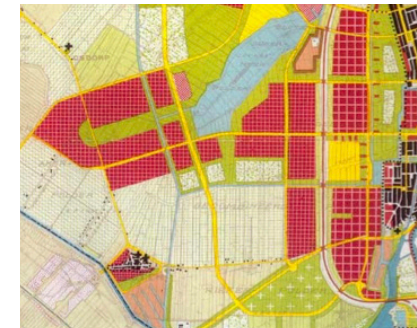
Inspirerende gemengde gebieden

Onder:
Als referentie voor het CID zijn Strijp S in Eindhoven en Kings Cross in Londen interessant. Beide zijn een transformatie van bestaand gebied, hebben een hoogwaardige, levendige publieke ruimte, hoge dichtheid en nieuwe woonconcepten. De plinten zijn overal gevuld met programma zoals winkels, restaurants, bars en andere publieke functies.

Van functiescheiding naar functiemenging

Van Eesteren was bevriend met Mondriaan. De Nederlandse functionele stad heeft veel weg van een klassieke, wat statische Mondriaan. De toekomst is juist gemengd: in de analogie van Mondriaans latere werk Victory Boogiewoogie.

In het advies Guiding Principles Metro Mix wordt het waarom, wat en hoe (ruimtelijk en organisatorisch) van gemengde hoogstedelijke milieus op een rijtje gezet.

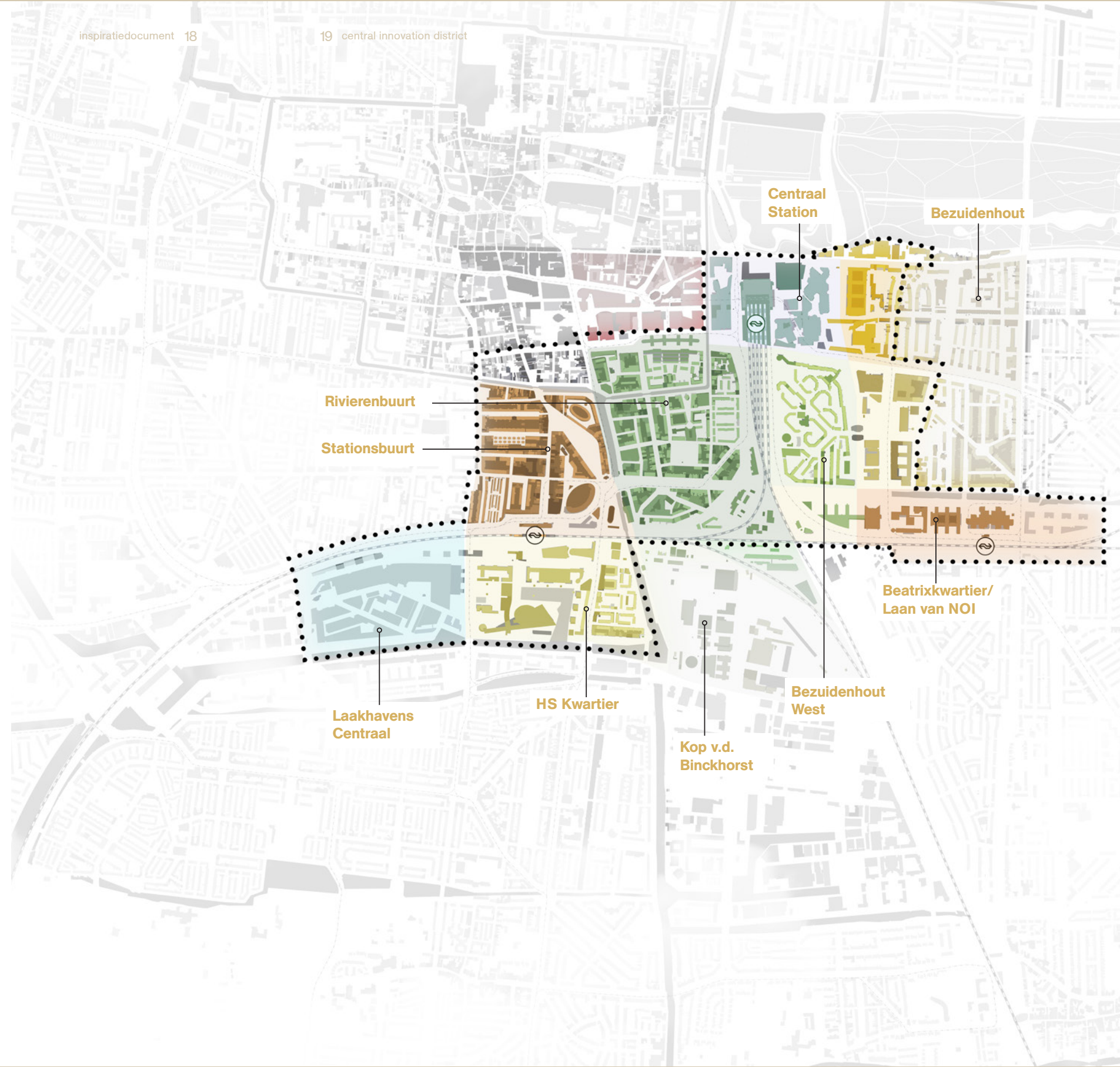
5

Karakter van buurten wordt versterkt en niet overall verandering

Het CID is geen tabula rasa: de bestaande (beeld)kwaliteit van bestaande buurtjes wordt behouden. De ambities van ontwikkelaars en bouwers worden benut om de eigen identiteit van buurten te versterken en verschillende woningtypes en voorzieningen aan te bieden. Zo kan er in het CID een keur aan complementaire stedelijke (woon)milieus ontstaan. Daarbij geldt dat niet in iedere buurt veel gaat veranderen: er zijn buurten met een lage dynamiek en een hoge dynamiek.

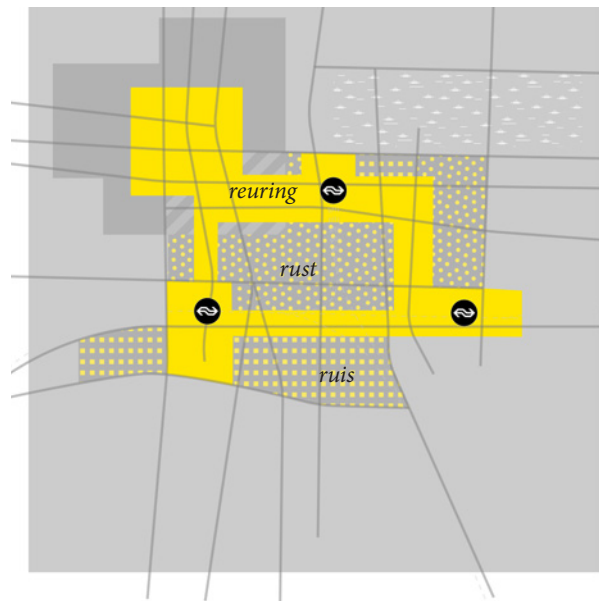
Enkele dynamische grote gebieds-ontwikkelingen, terwijl andere buurtjes juist verrassend zichzelf kunnen blijven.

Functiemenging middels een raamwerk van reuring, rust en ruis als middel voor een goede balans

Een raamwerkplan is een middel om met een kwalitatieve zonering richting te geven aan initiatieven. Straten en bouwblokken krijgen een profiel: rust, reuring, ruis of een combinatie daarvan. Zo garandeer je een gezonde balans waarin rustige woonmilieus en dynamische woon-werkomgevingen naast elkaar kunnen bestaan. Zo borg je de mix en voorkom je te veel van hetzelfde op bepaalde plekken: niet alles kan en wordt reuring.

Het raamwerkplan doet op hoofdlijnen uitspraken om extremen te vermijden en kwetsbaarheden te beschermen. Spelregels in het ruimtelijk ordeningskader zijn noodzakelijk. Zij bieden met 'een derde' structuur de gewenste vrijheid en diversiteit binnen kaders.

Een dynamisch hecht weefsel met onderscheidende kwaliteiten.

De zones kenmerken zich niet door functies, maar door prestaties en kenmerkende kwaliteiten. Ook doet het uitspraken over afstemming verstedelijking en bereikbaarheid (hoge dichtheden concentreren rondom openbaar vervoersknooppunten en slimme mobiliteitsstrategie), regels voor maximale milieuhinder (geluid, geur, gevaar enz.) per zone, een bandbreedte van woningaantallen en -types per zone en de verkeersintensiteit per zone. Overkoepelend wordt daarbij gekeken naar korrelgrootte van een functie (minimale, maximale kavelgroottes), het ritme van activiteit en rust (dag-nacht, week-weekend) en overige kwaliteitskenmerken om te bepalen wat in welke zone gewenst is.

Indicatie kwalitatieve zonering CID

Reuring: Alle hoofdroutes voor voetgangers: de Campus Boulevard, Rode Loper HS, Waldorpstraat, Theresiastraat, Beatrixkwartier, Spui/Kalvermarkt/Binnenstad.

Rust: Alle binnenhoven en woonstraten: Rivierenbuurt, Bezuidenhout, Huygenspark, Weteringskade.

Ruis: Langs noodzakelijke infrastructuurbundels, zoals spoor, Utrechtsebaan & Binckhorstlaan, maar ook op strategische plekken in de buurten.

Vanaf pagina 46 worden de drie zones rust, reuring en ruis verder uitgewerkt, in beeld, principedoorsnede en referenties.

Reuring

De hoogste dichtheid, de meeste mensen op straat. Actieve plint, kleine korrel. Ruimte voor ontmoeting en voorzieningen. Altijd levendig. Geen tot weinig ruimte ruimteintensieve functies en infrastructuur.

Rust

Breder aanbod van woonconcepten, ruimte voor klimaatadaptatie en recreatie. Basisvoorzieningen en kantoren vinden hier ruimte. Geen ruimte voor lawaaimakers. 's Avonds is het rustig, maar wel veilig.

Ruis

Hier mag het schuren. Ruimte voor (maak)werk en een hoog tolerantieniveau wat betreft overlast. Ruimteintensieve functies en logistiek vinden hier een plek, maar altijd aantrekkelijk en stedelijk.

Door slim te combineren ontstaat ruimte om alle opgaven op te lossen

Ruimte voor nieuwe woningen en arbeidsplaatsen vraagt ook om ruimte voor verblijf, voorzieningen, energie, water en groen en ontmoeting. Op het eerste oog lijkt het vaak dat deze thema's zo veel ruimte gaan vragen dat de verdichtingsopgave onmogelijk wordt. Het omgekeerde is echter waar: in een succesvol hoogstedelijk gemengd gebied is de opgave van de een de oplossing voor de ander.

Zo kan een economisch vitale straat ook bijdragen aan klimaatadaptatie. Voorzieningen kunnen slim worden gecombineerd zodat de ruimtevraag afneemt. Ondergrond en bovengrond zijn verbonden en helpen opgaven verder. Ook hoeft niet alles binnen het CID een plek te vinden. Het CID is door de Haagse gridstructuur hecht verbonden met de omgeving waar voorzieningen die meer ruimte vragen kunnen landen. Daarnaast hoeft de toevoeging van nieuwe woningen niet perse tot een toename van (auto)mobiliteit te leiden wanneer de mobiliteitsvraag op de juiste manier wordt gefaciliteerd.

Bij de vijf belangrijkste CID thema's hoort inspiratie voor hoe bij ontwikkelingen in het CID deze maatschappelijke opgaven passend kunnen worden meegenomen. Deze thema's zijn:

- Wandel- en Fietsstad
- Ontmoeten, plinten & verbinden
- Klimaatadaptatie
- Energietransitie
- Hoogstedelijk wonen & werken

Inspirerende principes voor het CID

Vanaf pagina 26 worden aan de hand van de vijf centrale CID thema's verschillende inspirerende principes toegelicht.

Daarbij hebben we deels gebruik gemaakt van het Kettingreactiespel van De Zwarte Hond. Dit biedt inzicht in hoe maatschappelijke opgaven een motor kunnen zijn om de stad te versterken. Dit inspiratiedocument biedt een Haagse uitbreiding op dit spel.

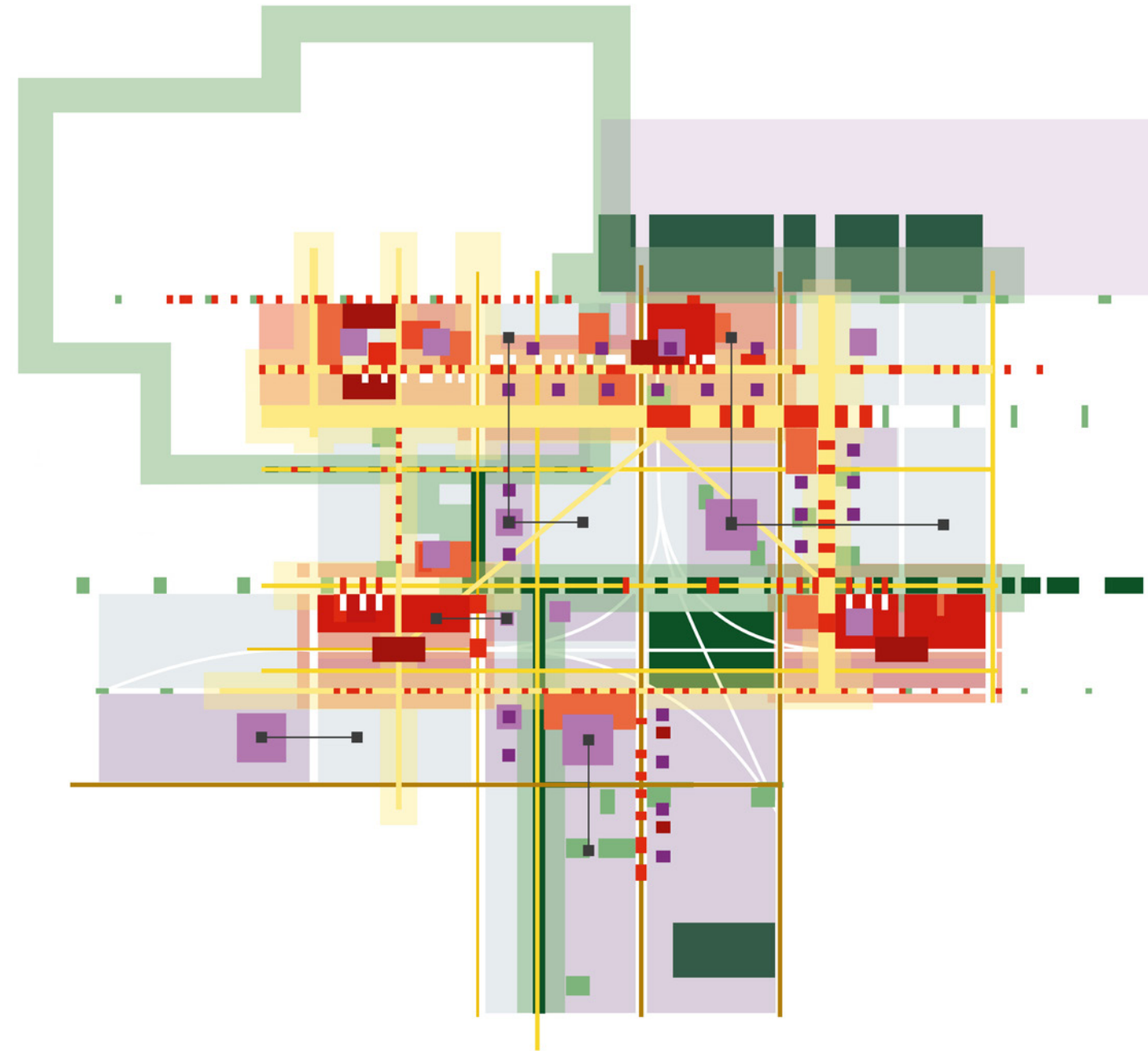

Vijf thema's voor een integrale visie

Ruimte voor nieuwe woningen en arbeidsplaatsen vraagt ook om ruimte voor verblijf, voorzieningen, energie, water en groen en ontmoeting. Op het eerste oog lijkt het vaak dat deze thema's zo veel ruimte gaan vragen dat de verdichtingsopgave onmogelijk wordt. Het omgekeerde is echter waar: in een succesvol hoogstedelijk gemengd gebied is de opgave van de een de oplossing voor de ander.

Zo kan een economisch vitale straat ook bijdragen aan klimaatadaptatie. Voorzieningen kunnen slim worden gecombineerd zodat de ruimtevraag afneemt. Ondergrond en bovengrond zijn verbonden en helpen opgaven verder. Ook hoeft niet alles binnen het CID een plek te vinden. Het CID is door de Haagse gridstructuur hecht verbonden met de omgeving waar voorzieningen die meer ruimte vragen kunnen landen. Daarnaast hoeft de toevoeging van nieuwe woningen niet perse tot een toename van (auto)mobiliteit te leiden wanneer de mobiliteitsvraag op de juiste manier wordt gefaciliteerd.

Deze opgaven samen vormen de basis voor de 'Victory Boogiewoogie' van het CID (zie abstracte weergave hiernaast). Een gemengd beeld waarin opgaven niet sectoraal, maar integraal worden opgelost. Door slim te combineren ontstaat ruimte om alle opgaven op te lossen.

terugbrengen
water

we drive
solar

hoogfrequente
plint

hoogstedelijk
wonen.

groene
pleinen

flexibel
transformeerbare
gebouwen

ruimte voor
kennisuitwisseling

flexwoningen

heathub

langzaam
verkeersbrug

aantrekkelijke
openbare
ruimte

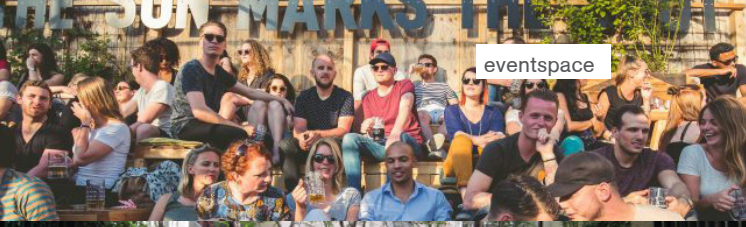
speelplaats op dak
parkeergarage

zonne-
energie

shared
space

eventspace

sporten in
openbare ruimte

stadspark

logistiek
over water

pocketparks

gezinsappartementen

buurtbatterij

herinrichting
profielen

multifunctionele
lobbies

scholencluster

bomen in volle
grond

meer
ruimte voor
voetgangers

delen van
voorzieningen

ruimte voor lokale
ondernemers

dakpark

logistiek
hof

plintregie

'sardine'
parkeergarage

Klimaat- adaptatie

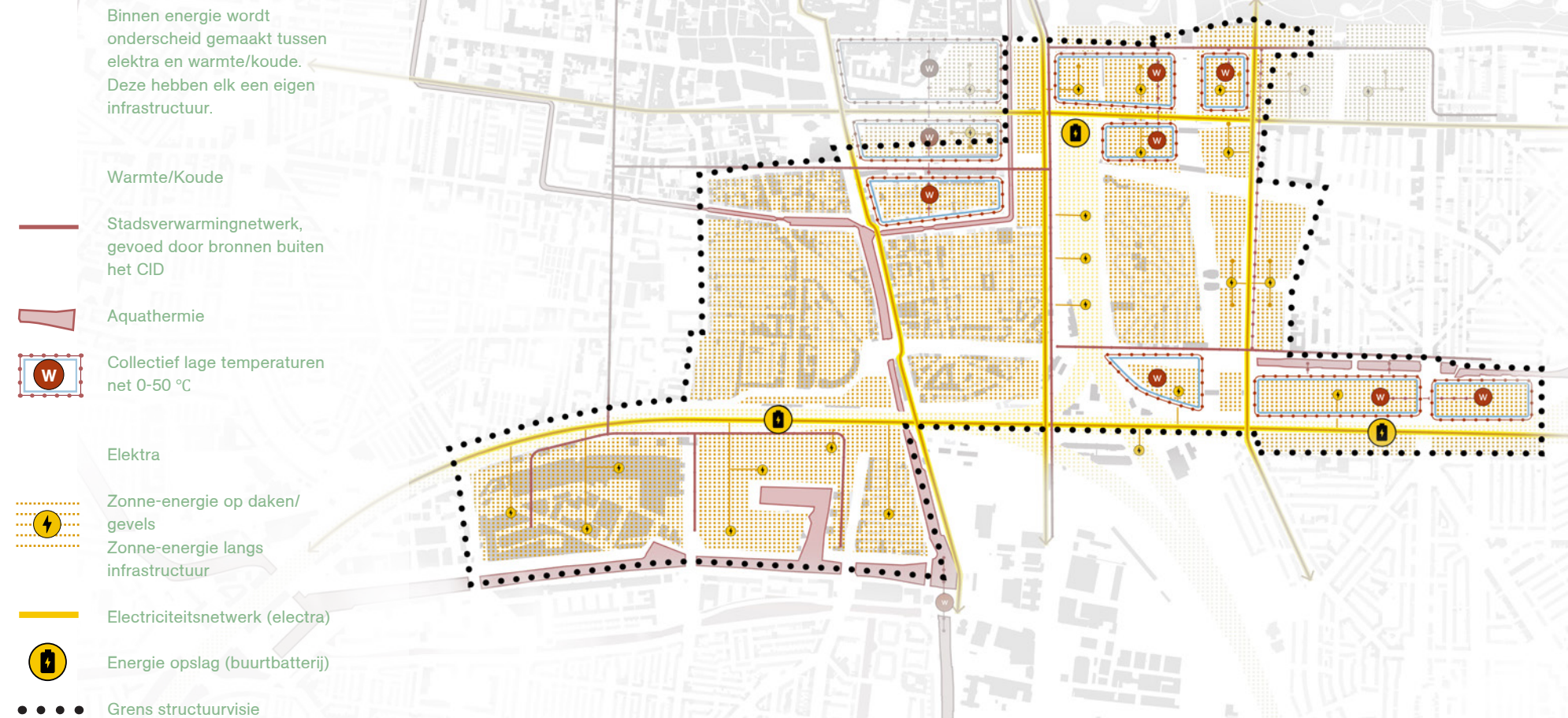
Het gebied is nu vrijwel volledig versteend. De ontwikkelingen in het CID dienen als kans te worden benut om in dit deel van de stad hittestress te verminderen en een voor de klimaatverandering ingericht gebied te realiseren. De openbare ruimte is beperkt en daarom is het verstandig om de samenwerking te zoeken tussen publieke en private ruimte om klimaatadaptatie en de energietransitie een plek te geven, zoals het verlengen van de openbare ruimte met opengestelde binnentuinen, verplichte inpandige oplossingen voor parkeren en openbare ruimte en slimme energetische combinaties. Streef daarbij naar natuurlijke oplossingen: liever bomen in volle grond dan groene gevels. Daarnaast bieden klimaatadaptatiemaatregelen bredere voordelen: een gevarieerde groene stad nodigt uit tot beweging en ontmoeting.

- Structuur
- Versterken groen-blauw structuur
- Benutten oppervlaktewater
- Streven naar een gescheiden rioolstelsel
- Gebieden
- Klimaatadaptieve gebiedsontwikkeling (groennorm, buurtparken, nieuwe profielen, PvE pakketontwikkeling en gereedschapskist CID)
- Klimaatadaptieve buurten (buurtparken, renovatie als kans, parkeerplaatsen worden groen, collectieve initiatieven, groene daken)
- Stationsbuurt maatregelen in verband met extra neerslag
- Buurtgroen/park
- Grens structuurvisie

Energie- transitie

Het CID moet het goede voorbeeld vormen voor een integrale gebiedsontwikkeling. Extra aandacht gaat uit naar de energietransitie. De openbare ruimte is beperkt en daarom is het verstandig om de samenwerking te zoeken tussen publieke en private ruimte om klimaatadaptatie en de energietransitie een plek te geven, zoals het verkennen van collectieve energieoplossingen op buurtniveau. Zo kan iedereen meedoen en meewerken aan een duurzame stadsontwikkeling en ruimte en kosten besparen.

Ruimtelijke kansen voor Klimaatadaptatie & Energietransitie

Breng water terug in de stad

Breek oude waterlopen open in de stad. Alle steden doen het: de Catherijnesingel in Utrecht, de nieuwe haven in Breda en rondom station Amsterdam Centraal. Water zorgt voor woonkwaliteit, verkoeling en een plek voor recreatie.

Natuurlijk!

Natuurlijke oplossingen hebben de voorkeur voor technische. Zet waar kan bouwkundige en landschappelijke ingrepen in om op eenvoudige wijze al een prettig leefklimaat te creëren. Met een boom voor de deur, slimme oriëntatie en natuurlijke ventilatie. Duurzaamheid zonder stekker.

Singels

Combineer mooi met functioneel en leg nieuwe singels aan. Als groen-blauwe structuren in de stad bieden ze verkoeling, waterberging, een mooie woonomgeving en een aantrekkelijke verbinding naar het landschap buiten.

We Drive Solar

Zorg per woonblok voor een autodeelsysteem van elektrische auto's die rijden op zonne-energie, opgewekt in de wijk. De autobatterijen dienen tevens als buffer van het wijkenergiesysteem: elektriciteit wordt vooral lokaal opgewekt en opgeslagen.

Tuintegeltax

Geef bewoners een financiële prikkel om hun (dak)tuinen te vergroenen door het aandeel verharding van hun tuin te belasten. Dit levert een koelere, groenere woonomgeving op, vergroot de waterberging en belast het riool minder.

Groene/zonne gevels & zonnedaken

Bye bye bitumen! Richt hoge daken in met zonnepanelen en lagere daken waar op gekeken wordt met beplanting. Zo kan regenwater worden vastgehouden en zorgt het voor een prettig uitzicht. Waar weinig ruimte is in de openbare ruimte kan groen op de gevel een uitkomst bieden.

Geweldige geothermie

Realiseer op een strategische plek een geothermiebron. De geothermiecentrale kan ook een thermen of een hammam huisvesten waar overvloedige warmte heen kan. Zo wordt schone energie een feest! Ontsluit de gewonnen warmte via een collectief warmtenet.

Altijd pret met aquathermie

Benut het water in de stad (de heropende Schenk en de Trekvljet) voor aquathermie. Positieve bijeffecten van warmte onttrekken aan oppervlaktewater zorgt in de winter zodat je eerder kunt schaatsen, in de zomer voor verkoeling en verbetering van de waterkwaliteit, flora en fauna. Ontsluit de gewonnen warmte via een collectief warmtenet.

Buurtbatterij

Nieuwe, energieproducerende gebouwen leveren netto meer energie dan ze verbruiken. Dit energie-overschot dient lokaal te worden opgeslagen om te kunnen gebruiken in tijden dat het energieaanbod en de opwekking minder is. Deze batterijen kunnen volgens verschillende technieken werken en bijvoorbeeld elektrische voertuigen opladen.

Schuifhuis

Verleid babyboomers in hun eigen wijk te verhuizen naar een condo(minium) met zorgservice. Zo kunnen zij prettig oud worden in hun vertrouwde buurt en komen er woningen vrij voor (jonge) gezinnen, die bovendien de benodigde energie- en klimaatupgrade krijgen.

Synergie oud en nieuw

Benut de stadsverwarming voor de verwarming van vooroorlogse bebouwing (matig te isoleren, dus behoefte aan hogere temperatuur warmte). Andersom kunnen de platte daken in vooroorlogse bouw benutten worden voor PV-cellen, die stroom leveren aan goed geïsoleerde nieuwe woningen.

Synergie tussen functies

Laat door menging van functies slimme uitwisseling ontstaan, zoals bijvoorbeeld gebeurt in de Hortus en Hermitage in Amsterdam. De Hermitage heeft een warmteoverschot en de Hortus Botanicus een warmtekort. Doordat ze gezamenlijk aangesloten zijn op een warmtekoelde-opslag (WKO) kunnen zo warmte en koude uitwisselen.

Wandel- en Fietsstad

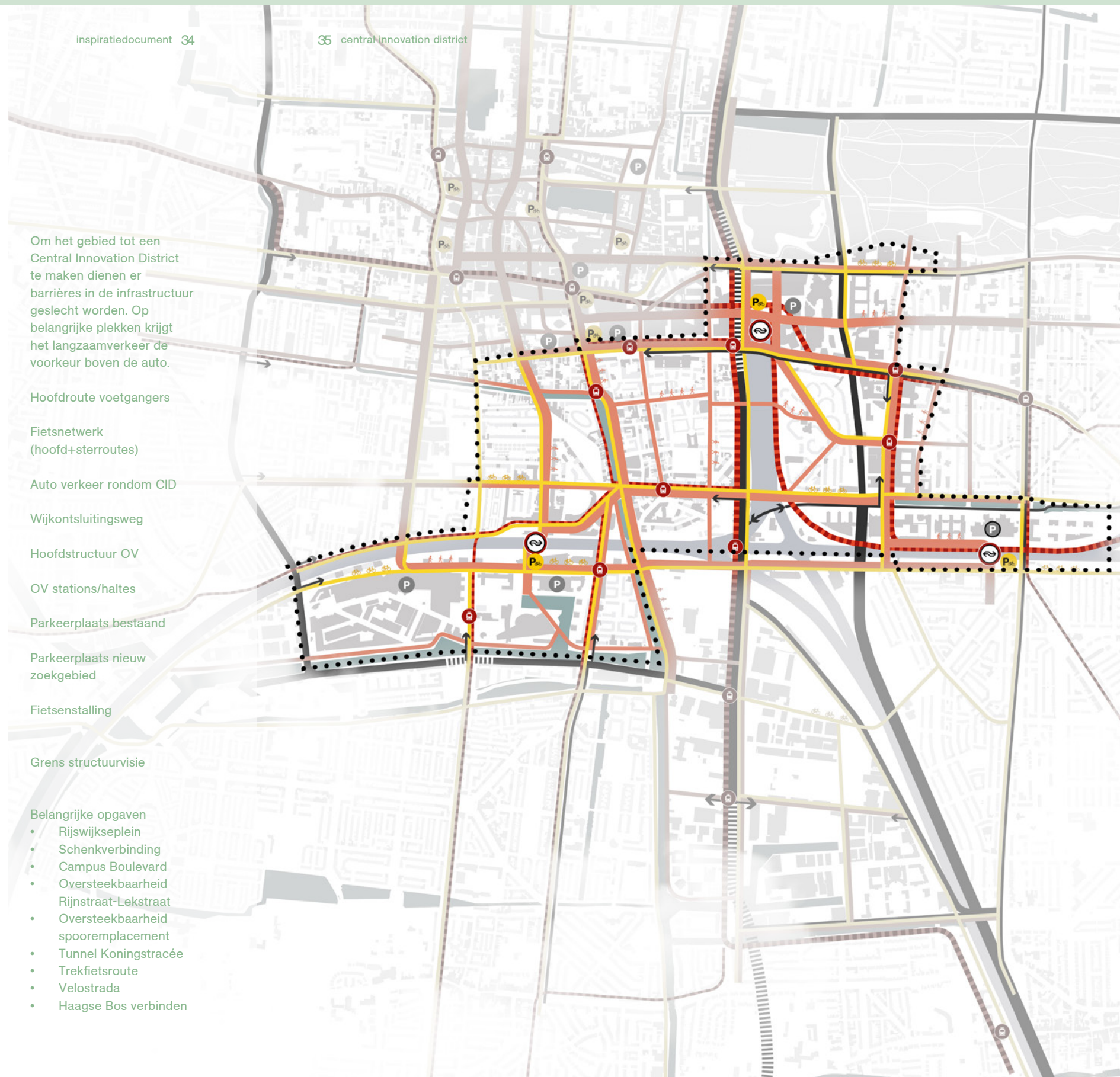
40% van de bewegingen in het CID gaan te voet. Dat vraagt om ruimte in het straatprofiel en een aaneengesloten netwerk voor voetgangers. Daarbij geldt dat de stationsomgevingen de belangrijkste plekken zijn om te investeren in openbare ruimte voor voetgangers, want “in het stationsgebied wordt iedereen voetganger”. Slimme stadslogistiek moet ruimte bieden aan de voetganger. Denk aan venstertijden, vervoer over water en in pandige oplossingen voor afval en logistiek. Breng hiërarchie aan in het fietsnetwerk en benut technieken als geofencing om (veel) fietsparkeren in de openbare ruimte in goede banen te leiden.

Omdat het CID een centrummilieu wordt, speelt de auto een beperkte rol. Zet in op de transitie van privé-auto naar deelauto in het CID. Te voet staat op één, gebruik maken van de auto kan nog steeds, maar deze staat niet meer voor de deur maar in de buurt is een multi modale hub.

Om het gebied tot een Central Innovation District te maken dienen er barrières in de infrastructuur geslecht worden. Op belangrijke plekken krijgt het langzaamverkeer de voorkeur boven de auto.

- Hoofdroute voetgangers
- Fietsnetwerk (hoofd+sterroutes)
- Auto verkeer rondom CID
- Wijkontsluitingsweg
- Hoofdstructuur OV
- M OV stations/haltes
- P Parkeerplaats bestaand
- P Parkeerplaats nieuw zoekgebied
- P Fietsenstalling
- Grens structuurvisie

- Belangrijke opgaven
- Rijswijkseplein
 - Schenkverbinding
 - Campus Boulevard
 - Oversteekbaarheid Rijnstraat-Lekstraat
 - Oversteekbaarheid spooreplacement
 - Tunnel Koningstracée
 - Trekfietsroute
 - Velostrada
 - Haagse Bos verbinden

Ruimtelijke kansen voor Wandel- en Fietsstad

Deelfiets 3.0

investeer in een optimaal systeem voor deel- fietsen. Met de degelijkheid van de OV-fiets en het gemak van de mobike of obike app, zodat op termijn de deelfiets gebruikelijker wordt dan de eigen fiets - waarmee parkeerdruk op bijv. stations kan worden verminderd.

Inpandig fietsparkeren

Het kan kansrijk zijn om op strategische plekken (op hoeken van straten, nabij OV-knopen) inpandige of zelfs ondergrondse fietsenstallingen te maken. Zo heb je minder ruimte nodig voor fietsparkeren in de openbare ruimte. Dit verhoogt de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte.

Geofencing

Leidt het parkeren van andere vormen van deelmobiliteit vergelijkbaar met de fiets (deelscooters, steps, monowheels, etc.) in de publieke ruimte in goede banen door bijvoorbeeld gebruik te maken van geo-fencing. Wees er vroeg bij en maak strakke afspraken met aanbieders.

Venstertijden

Veel potentiële hinder en gevaar in een gemengd gebied ontstaat door verkeersconflicten, zoals schoolgaande kinderen en een vrachtwagen. Deze conflicten zijn vaak ruimtelijk op te lossen, maar ook in tijd is veel mogelijk. Er kunnen bijvoorbeeld venstertijden worden geïntroduceerd: geen vrachtverkeer tussen 08:00 - 09:00 rondom basisscholen.

Anders met afval

Er zijn verschillende manieren om minder vaak vuilniswagens op de straat te hebben. Bijvoorbeeld de retourette: een plek om glas/papier en ander recyclebaar afval zelf heen te brengen. Of in nieuwe buurten een ondergronds vacuüm afvalstelsel om collectief te verzamelen. Of de insinkerator: naar Amerikaans voorbeeld groenafval door het riool.

Logistiek hof

Bedrijvigheid in de stad brengt in een omgeving die daar niet op zit te wachten, maar er toch afhankelijk van is. Bijvoorbeeld voor de levering van goederen. Het Logistiek Hof is een ruimte waar ondernemers kunnen laden en lossen, afsluitbaar van de openbare ruimte, zodat het niet erg is als een bestelling een nachtje buiten staat of als het niet altijd opgeruimd is.

Max 30 alle modaliteiten

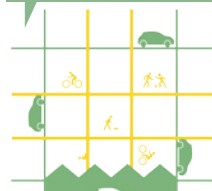
Verlaag de maximale snelheid voor al het vervoer in stad of dorp naar 30 kilometer per uur. Dit vergroot de verblijfskwaliteit en de veiligheid en promoot het gebruik van de (elektrische) fiets en het OV. Het biedt tevens een veilige omgeving voor de introductie van de zelfrijdende auto.

Logistiek weg van de weg

Stel beperkingen aan logistieke bewegingen op de weg. Werk met venstertijden en scheid de fiets en voetganger van de logistiek. Vervang logistiek over de weg geleidelijk door logistiek op de e-bike of over water.

Superblockmodel

Autotoegankelijkheid beperkt zicht tot enkele straten, waardoor de inrichting van de overige straten kan worden afgestemd op menselijke ontmoeting en gebruik van de voetganger en fietser. Eventueel kan autoverkeer in die straten met venstertijden of ontheffingen nog gedeeltelijk worden toegestaan.

Hiërarchie in fietsnetwerk

Ontwerp fietsroutes voor verschillende typen fietsers. Routes voor de snelle fietsers zijn vooral efficiënt, maar hebben wellicht een lagere sociale veiligheid (omdat ze langs infrastructuur liggen). Routes voor interactieve fietsers zijn sociaal veilig en bieden veel variatie: kortom adressen aan de straat, aantrekkelijke groene omgeving waar veel te zien is.

Zonder hindernissen

40% van de bewegingen in het CID gaan te voet. Dat vraagt om ruimte in het straatprofiel en een aaneengesloten netwerk voor voetgangers. Daarbij geldt dat de stationsomgevingen de belangrijkste plekken zijn om te investeren in openbare ruimte voor voetgangers. Maak infrastructuurbarrières makkelijk oversteekbaar en maak looproutes tussen de stationsgebieden.

Buurtmobiliteitshub

Maak per buurt collectieve (elektrische) mobiliteitsoplossingen. Zo maak je delen en opladen makkelijk en haal je stilstaande auto's van de straat. Koppel er ook andere services aan: elektronische deelfietsen en -scooters, een plek om je pakketjes te laten bezorgen en de ideale plek voor een kleine buurtwinkel voor dagelijkse boodschappen.

Ontmoeten, Plinten & Verbinden

Ontmoeting in het CID begint meteen als je de deur uit bent: nieuwe woonvormen delen voorzieningen in aantrekkelijke lobbies. Benut de grote publiekstrekkers in het CID rondom de stationsknooppunten. Deze grote trekkers kunnen de kleintjes helpen: in de straten ertussen is een hoogfrequente plint waar veel ondernemers een plek kunnen vinden. Deze plinten zijn op alle tijdstippen levendig door slimme programmering. Menging op blokniveau maakt het stedelijk leven afwisselend en zorgt voor interessante kruisbestuiving. Plaats voorzieningen die weinig bijdragen aan levendigheid op straat bij voorkeur op de eerste verdieping en hoger.

Maak naast de actieve straten waar de voetganger voor gaat ook ruimte rustpunten in bijvoorbeeld pocketparks.

Ontmoeting vindt plaats op maaiveld: straten, pleinen, parken, plinten. Er zijn drie hoofdstructuren te onderscheiden:

Zone 1: Hoge mate van levendigheid op straat. Publiekstrekkers, opleidingen, horeca, cultuur, grote kantoren, hoge kwaliteit openbare ruimte. Zie ook 'reuring'

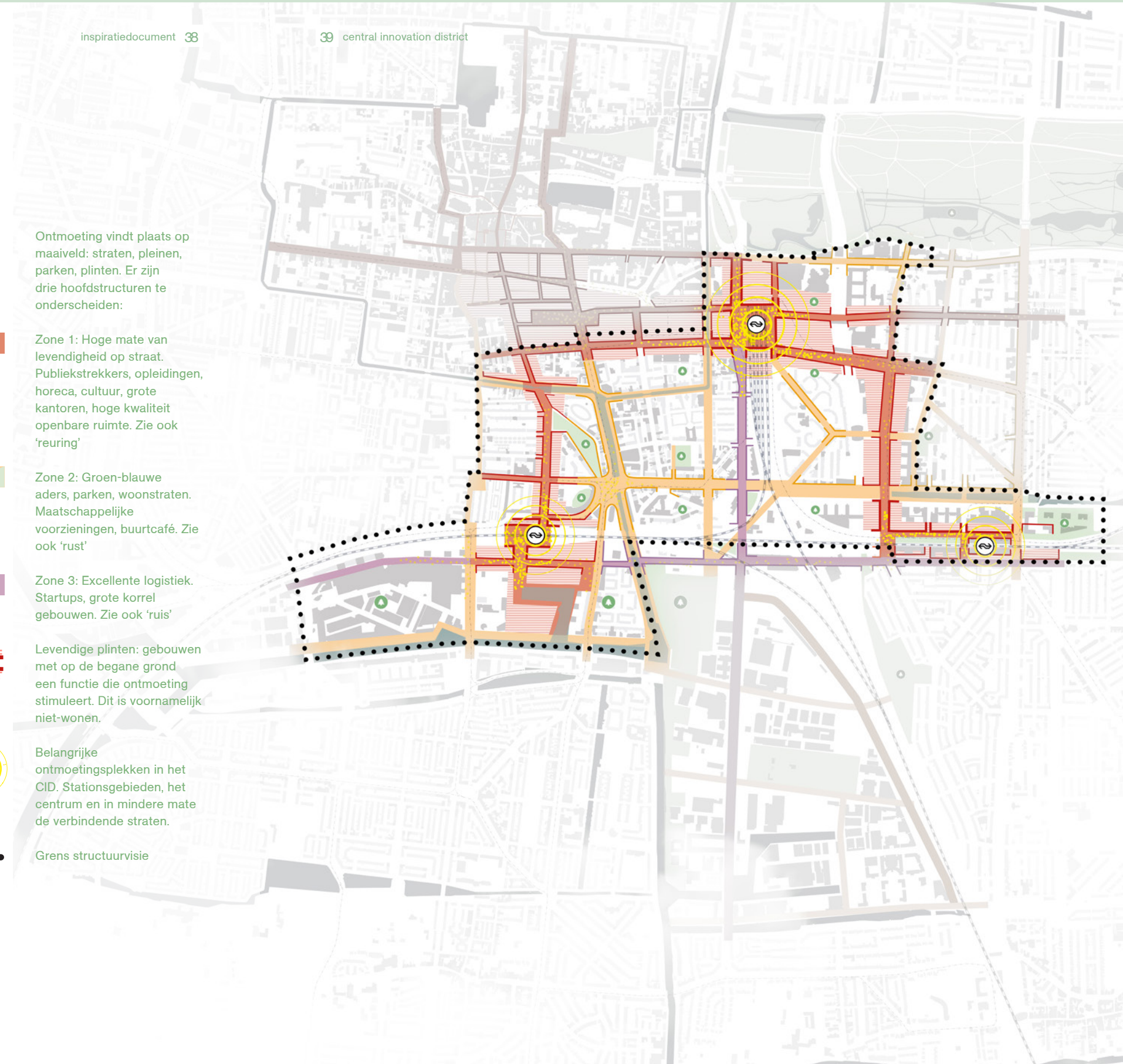
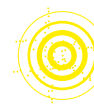
Zone 2: Groen-blauwe aders, parken, woonstraten. Maatschappelijke voorzieningen, buurtcafé. Zie ook 'rust'

Zone 3: Excellente logistiek. Startups, grote korrel gebouwen. Zie ook 'ruis'

Levendige plinten: gebouwen met op de begane grond een functie die ontmoeting stimuleert. Dit is voornamelijk niet-wonen.

Belangrijke ontmoetingsplekken in het CID. Stationsgebieden, het centrum en in mindere mate de verbindende straten.

Grens structuurvisie

Ruimtelijke kansen voor Ontmoeten, plinten & verbinden

Station als podium

Bouw woningen en bestemmingen bovenop de best bereikbare plekken: stations. Deze extreme vorm van verdichting zie je in Tokyo, maar ook in Amsterdam: de Kameleon. Ze zijn als sandwich opgebouwd: winkels, (metro)station, parkeren, collectieve daktuin, een dozijn hoge woontorens.

Hoogfrequente plinten

Cruciaal voor actieve, levendige straten is een hoogfrequente plint: zorg dat de begane grond gemiddeld elke 10 meter een entree heeft. De verhuur van kleine oppervlaktes helpt daarbij. Voorkom grote oppervlaktes die weinig interactie hebben met de straat, zoals supermarkten: pak die in met kleinere winkeltjes rondom.

Lobbies

Ieder groot woongebouw heeft een centrale entreeruimte. Haal het meeste uit deze plekken: zorg voor een huismeester, een ruimte voor werkplekken met goede koffie, mogelijkheden voor vergader ruimtes en een gedeelde woonkamer. Ook een collectieve plek voor pakketbezorging, wasmachines en afvalinzameling kunnen in/naast de lobby liggen.

OMA-plinten

Differentieer plintprogramma m.b.t. de openingstijden, waardoor er zowel in ochtend, middag als avond activiteit is ('OMA-plint'). De plintregisseur kan hiervoor waken.

Park programma

Activeer groene openbare ruimte door haar te programmeren met afwisselende activiteiten: een parkprogramma. Denk aan een pluktuin, getijdenpark, natuurzwembad, tai chi klasje, jogging ochtend, ponyuurtje of jazzmiddag.

Meng op blokniveau

Daarbij ontstaan interessante mogelijkheden, zoals flexibel en dubbel ruimtegebruik, uitwisseling van stromen (denk aan energie, materiaal, etc.), en efficiënte, logistieke ontsluiting. Bovendien levert het een bijdrage aan een levendige openbare ruimte door verschillende programma's en ingangen aan de straat te situeren.

Stapelen wat gestapeld kan

Functies die niet een directe voordeur op de begane grond nodig hebben kunnen naar +1. Denk hierbij aan het verplaatsen van wonen of kantoren naar een verdieping hoger om ruimte te maken voor andere functies in de plint.

Plintregisseur

Organiseer de exploitatie van plinten gezamenlijk met een plint-regisseur, -curator, -VVE of -BV. Deze partij is gespecialiseerd in plintprogramma en zorgt dat het juiste programma op de juiste plek landt. Zo kunnen gebruikers gemakkelijk doorstromen en vastgoedeigenaren zijn verzekerd van een aantrekkelijke, goed functionerende plint die waardeverhogend werkt.

Fietsvrije straten

In hoogstedelijk gebied waar veel voetgangers zijn, is het denkbaar om enkele straten fietsvrij te maken. Wanneer dit gecombineerd wordt met aantrekkelijke, openbare fietsenstallingen op strategische plekken verhoogt dit de verblijfskwaliteit van de straten.

Multifunctionele event space

Maak een groot, centraal gelegen park dat zich leent als multifunctionele plek voor culturele activiteiten: festivals, sporttoernooien, voorstellingen of zelfs als safe-haven bij calamiteiten. Als er geen activiteiten zijn is het een fijne royale groene ruimte om te ontspannen.

Hoogstedelijk Wonen, Werken & Recreëren

Een raamwerkplan is een middel om met een kwalitatieve zonering richting te geven aan initiatieven. Straten en bouwblokken krijgen een profiel: rust, reuring, ruis of een combinatie daarvan. Zo garandeer je een gezonde balans waarin rustige woonmilieus en dynamische woon-werkomgevingen naast elkaar kunnen bestaan. Zo borg je de mix en voorkom je te veel van hetzelfde op bepaalde plekken: niet alles kan en wordt reuring.

Het raamwerkplan zoneert op hoofdlijnen in verschillende functiemixen in verschillende (hoge) dichtheden. De zones kenmerken zich niet door functies, maar door prestaties en kenmerkende kwaliteiten.

inspiratiedocument 42

43 central innovation district

Reuring: De hoogste dichtheid, de meeste mensen op straat. Actieve plint, kleine korrel. Ruimte voor ontmoeting en voorzieningen. Altijd levendig. Geen tot weinig ruimte-intensieve functies en infrastructuur.

Rust: Breder aanbod van woonconcepten, ruimte voor klimaatadaptatie en recreatie. Basisvoorzieningen en kantoren vinden hier ruimte. Geen ruimte voor lawaaimakers. 's Avonds is het rustig, maar wel veilig.

Ruis: Hier mag het schuren. Ruimte voor (maak)werk en een hoog tolerantieniveau wat betreft overlast. Ruimteintensieve functies en logistiek vinden hier een plek, maar altijd aantrekkelijk en stedelijk.

Grens structuurvisie

Ruimtelijke kansen voor Hoogstedelijk Wonen, Werken & Recreëren

Zoneer op prestaties

Introduceer milieuhinderzonering op basis van prestatie in plaats van functie. Bepaal maximale milieuhinder (geluid, geur, gevaar, ritme van activiteit en verkeersgeneratie) per zone. Bedrijven kunnen zo zelf beslissen waar ze willen vestigen: ze weten aan welke voorwaarden ze moeten voldoen in plaats van bij voorbaat op functie te worden afgewezen.

Maakwet

Bied 'maken' in de stad bescherming door een deel van het vloeroppervlak van een (her)ontwikkeling te bestemmen voor economisch kwetsbaar productiewerk. Dit biedt laaggeschoold werk nabij huis, trots, reuring en innovatiekansen.

Los hinder bouw-technisch op

Bedrijvigheid die geluid en andere overlast veroorzaakt, kan toch gecombineerd worden met wonen door bouwtechnische oplossingen te doen. Zo zit in Rotterdam een brouwerij in de plint, met kantoren als geluidbuffer tussen de brouwerij en de woningen erboven.

Condo's met gedeelde ruimte en faciliteiten

Wonen kost steeds minder ruimte door digitalisering en delen. Maak appartementen met gedeelde ruimtes in de plint: een wasbar, een gemeenschappelijke woonkamer waar je bezoek kunt ontvangen, een huismeester en bijvoorbeeld een spa. Delen is vermenigvuldigen!

Koppelbare flexwoningen

Bereid je voor op een veranderende woonbehoefte in de toekomst. Nu is klein wonen de trend door de krappe startersmarkt en vergrijzing, maar maak deze woningen alvast schakelbaar voor wanneer er behoefte komt aan grotere woningen.

Gezinsappartementen

Zorg dat ook gezinnen in de binnenstad kunnen blijven wonen en bouw appartementen geschikt voor gezinnen, met ruime groene terrassen. Gezinnen zorgen voor diversiteit en draagkracht in de stad.

Cluster voorzieningen

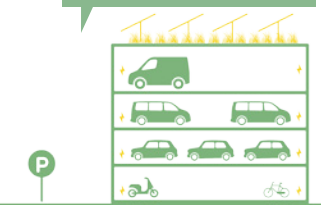
Maak clusters van maatschappelijke voorzieningen. Zo voorkom je monofunctionele plots en maak je deze maatschappelijke clusters makkelijker financieel haalbaar. Bijvoorbeeld een basisschool in de plint, zorghotel erboven en een buurttuin op het dak!

Delen met de burens

Omdat het CID straks één gebied is, is het goed denkbaar om bepaalde voorzieningen bij een aangrenzend deelgebied te vestigen. Deze schaalvergroting biedt ook mogelijkheden. Bijvoorbeeld één heel groot park in plaats van meerdere kleine.

Sardienparkeren

Zorg voor minder blik op straat door bestaande parkeergarages te benutten voor zelf parkerende, elektrische-deelauto's. Als sardientjes in blik staan auto's hier op te laden, gesorteerd op type. Resultaat: 3x zo veel parkeerplekken en elke dag een andere wagen te kiezen!

Sporten in de openbare ruimte

Modern sporten is al lang niet meer enkel op de vereniging of in de sportschool: er is een keur aan aanbieders van sport in de openbare ruimte. Hou rekening met buitensporters bij de inrichting van openbare ruimte: zo bespaar je ruimte en het komt de verblijfskwaliteit ten goede.

Sporten op het dak

Benut gebouwen met een groot dakoppervlak om sport- en spelgelegenheid op te maken. Denk aan het voetbalveld op het dak van de IKEA in Utrecht of de Basketbar boven een cafe op de Uithof.

Diepere plinten

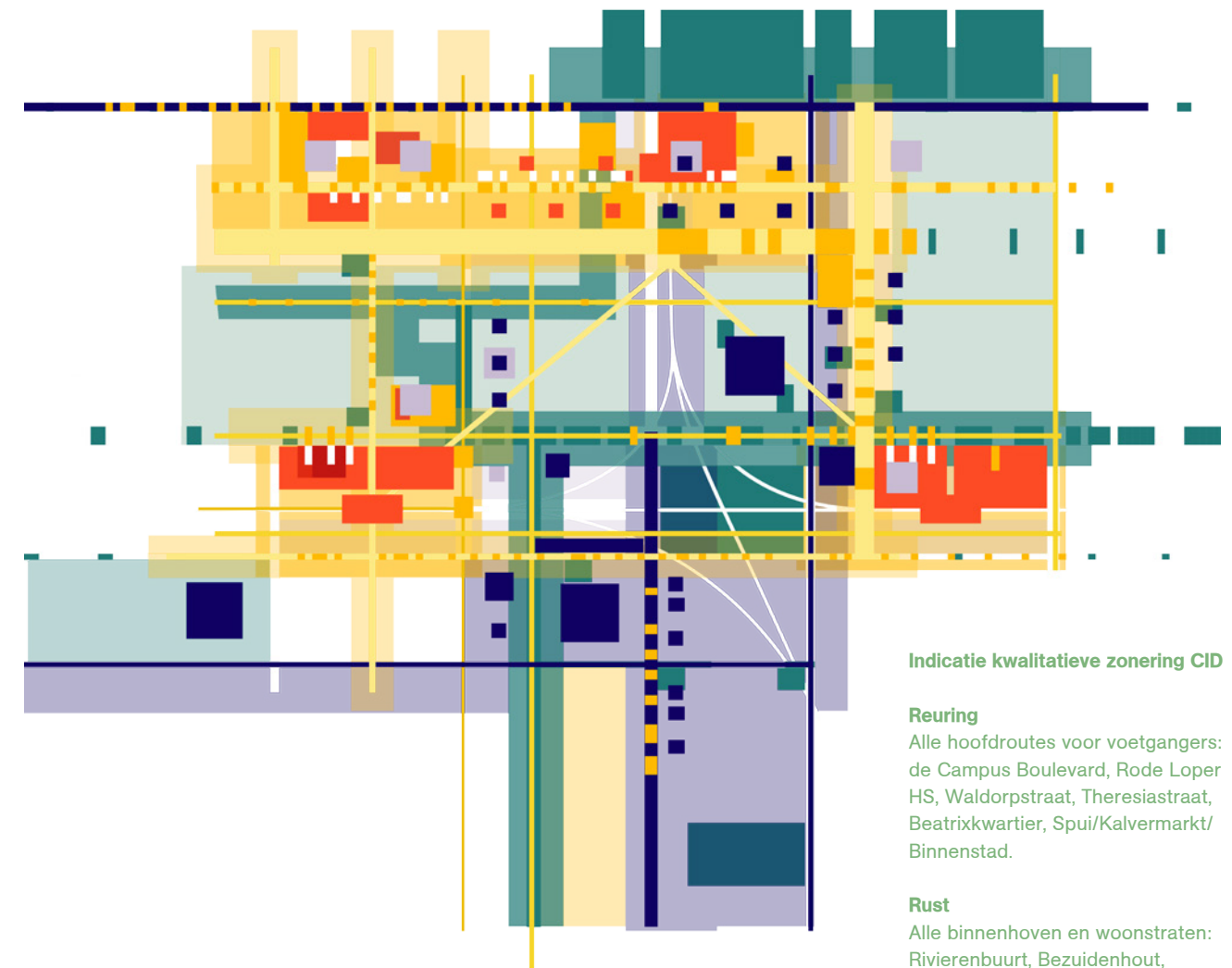

In gesloten bouwblokken is vaak de mogelijkheid om de plintverdieping in het binnengebied uit te breiden. Geschikt voor plintprogramma dat minder daglicht eist, zoals productie- of reparatiebedrijven. Zo kunnen binnenterreinen (vaak restruimte) op een efficiënte manier benut worden en blijft bedrijvigheid mogelijk in de binnenstad.

Sturen op functiemenging met een richtinggevend en flexibel raamwerk

Om de ambities van het CID in goede banen te leiden geeft een raamwerkplan met een kwalitatieve zonering richting. Straten en bouwblokken krijgen een profiel: rust, reuring, ruis of een combinatie daarvan. Op die manier kunnen initiatieven context krijgen en garandeer je een gezonde mix waarin rustige woonmilieus en dynamische woon-werkomgevingen naast elkaar kunnen bestaan. Zo borg je de mix en voorkom je te veel van hetzelfde op bepaalde plekken.

Het Raamwerkplan doet op hoofdlijnen uitspraken om extremen te vermijden en kwetsbaarheden te beschermen. Spelregels in het ruimtelijk ordeningskader zijn noodzakelijk. Zij bieden met 'een derde' structuur de gewenste vrijheid en diversiteit binnen kaders.

Indicatie kwalitatieve zonering CID

Reuring

Alle hoofdroutes voor voetgangers: de Campus Boulevard, Rode Loper HS, Waldorpstraat, Theresiastraat, Beatrixkwartier, Spui/Kalvermarkt/ Binnenstad.

Rust

Alle binnenhoven en woonstraten: Rivierenbuurt, Bezuidenhout, Huygenspark, Weteringskade.

Ruis

Langs noodzakelijke infrastructuurbundels, zoals spoor, Utrechtsebaan & Binckhorstlaan, maar ook op strategische plekken in de buurten.

Reuring

Rust

Ruis

Reuring

In de Reuring-zone is ruimte voor hoogstedelijke voorzieningen met ruime openingstijden die voor dynamiek en sociale veiligheid zorgen. Ook hotels en andere voorzieningen die veel publiek trekken, passen hier goed.

Energietransitie & Klimaatadaptatie

- Breng water de stad in
- Groene/zonne gevels, zonnedaken
- Bomen in bakken

Wandel- en Fietsstad

- Ritsstraat
- Deelfiets 3.0
- Geo fencing
- Superblocks
- Inpandig
fietsparkeren
- Logistiek hof

Ontmoeten, Plinten & Verbinden

- Plintregisseur
- OMA-plinten
- Station als podium
- Frequente plinten
- Fietsvrije straten

Hoogstedelijk Wonen, Werken & Recreëren

- Condo's met gedeelde ruimte & faciliteiten
- Zoneer op prestaties
- Los hinder bouwtechnisch op
- Stapelen wat gestapeld kan

Woonconcepten zoals condominiums en kleinere eenheden gericht op één- en tweepersoonshuishoudens lijken hier goed op aan te sluiten. Het gaat om woningen voor 'uithuizige' bewoners, die sterk leunen op stedelijke en collectieve voorzieningen.

Voorbeelden

met de klok mee:

Grotemarktstraat in Den Haag, Kings Cross in Londen, Witte de Withstraat in Rotterdam, Nieuwe Binnenweg in Rotterdam, vernieuwde Spuiplein in Den Haag, Spoorpark Noord in Antwerpen, Stationsweg in Den Haag & Turfmarkt in Den Haag

Integrated development 54

55 Central innovation district

Huidige situatie

De zuidzijde van Centraal Station in Den Haag wordt gedomineerd door asfalt en is programmatisch ook een 'achterkant'. Op dit moment is dit geen plek voor levendigheid, interactie of verblijf.

Ontwikkelingen

Het busterminal is zojuist vernieuwd. De Prins Bernhardviaduct moet de 'Campus Boulevard' worden, het Rijk is op zoek naar nieuwe ontwikkellocaties rondom/boven het spoor en ook de 'fietsflat' biedt nieuwe kansen.

Verbeelding

Dit gebied wordt een voorkant voor de zuidzijde. Langzaam verkeer krijgt voorrang op de Campus Boulevard. Nieuwe ontwikkelingen richting zich naar de openbare ruimte ter bevordering van de interactie.

Stationsplein: De bussen blijven, het autoverkeer wordt gereduceerd en langzaam verkeer en groen krijgen meer ruimte. Het nieuwe stationsplein is dé ontmoetingsplek van de Campus Boulevard.

Fietsflat: Hoogfrequent plintprogramma met duidelijk adres aan het stationsplein. Denk aan horeca, entrees van woningen, opleidingen en werk.

Rust

In de Rust-zone is ruimte voor wonen, groen en kantoorwerk. Hier passen alle woonvormen die zich lenen voor een hoge dichtheid en niet in de andere twee zones passen, waaronder gezinsappartementen, boven-benedenwoningen, townhouses, enzovoorts. Ook kantoren zijn denkbaar en bijvoorbeeld zorgcomplexen of een basisschool.

Energietransitie & Klimaatadaptatie

- Breng water de stad in
- Groene/zonne gevels, zonnedaken
- Bomen in volle grond
- Tuinabonnement
- Schuifhuis
- Buurtbatterij
- Synergie oud en nieuw
- Tuintegeltax

Wandel- en Fietsstad

- Singels
- We drive solar
- Max 30
- Fiets op 1
- Anders met afval
- Elektrische stadslogistiek

Ontmoeten, Plinten & Verbinden

- Park programma
- Synergie tussen functies

Hoogstedelijk Wonen, Werken & Recreëren

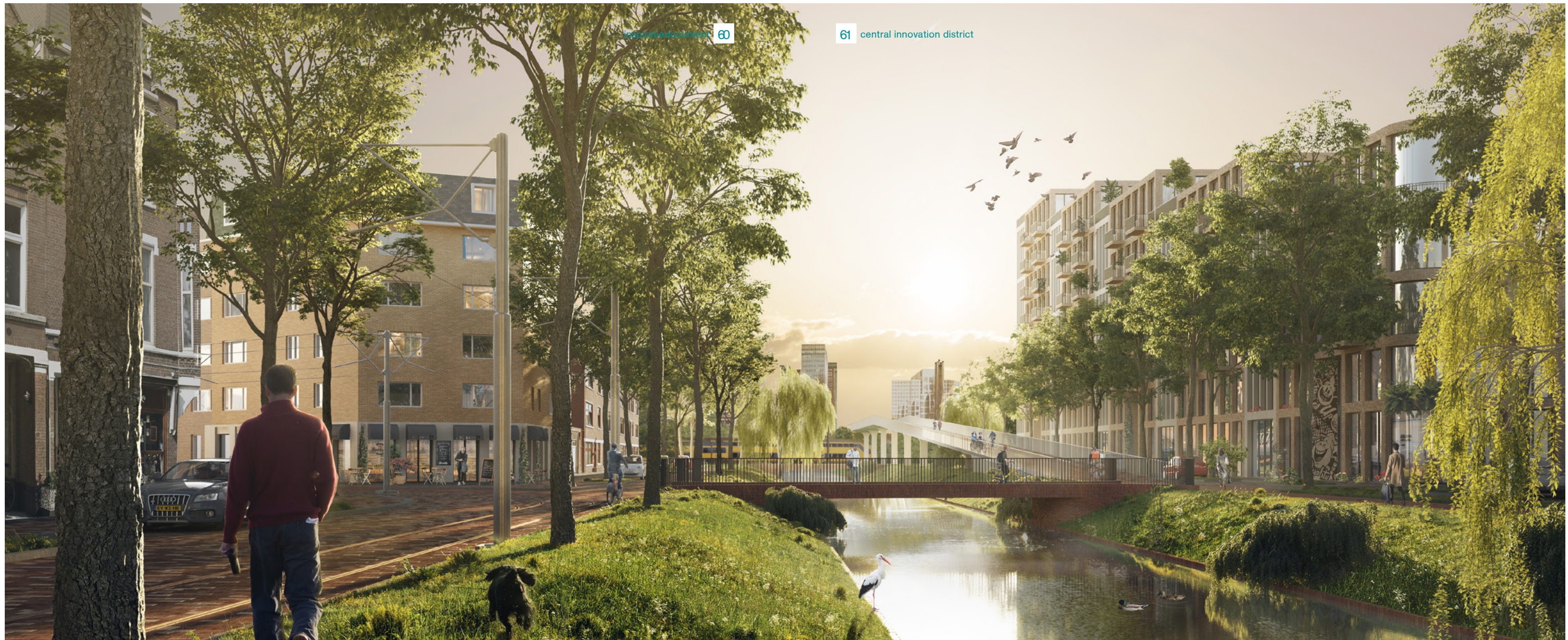
- Gezinsappartementen
- Buurtkantoor
- Sport in de openbare ruimte

Deze zone lijkt ook erg geschikt voor klimaatadaptatie, parken en recreatieve verbindingen naar buiten. Het is er rustig in de avond, tijdens kantoortijden is er activiteit op straat door gebruikers van kantoren/zorg/school. Verblijfskwaliteit staat voorop, bedrijvigheid mag niet ten koste gaan van verblijfskwaliteit.

Voorbeelden
met de klok mee:
Heemraadsingel in Rotterdam, Point-du-Jour in Parijs, stadstuin Emma's Hof in Den Haag, Space-S in Eindhoven, Kings Cross in Londen, 't Haegsche Hof in Den Haag, Rive Gauche in Parijs, Crispijnstraat in Den Haag.

Huidige situatie

De Weteringskade was voorheen een groenblauwe ader zoals de Schenk aan de oostzijde van het spoor. Door het Schenkviaduct is dit gebied verhard en van elkaar gescheiden. Het viaduct is alleen voor autoverkeer.

Ontwikkelingen

Door de grote opgave in het gebied stijgen het aantal banen, woningen en voorzieningen in het gebied. Door deze nabijheid zet de stad in op andere modaliteiten: de fiets en de voetganger. Om bestand zijn tegen het steeds extremere weer groeit ook de behoefte aan groen en blauw in de openbare ruimte.

Verbeelding

Dit gebied wordt een van de mooiste en rustigste plekken in de stad om aan te wonen met volop groen en blauw. Door de kwaliteitsprong in de openbare ruimte biedt dit kansen voor vernieuwing en verdichting.

Schenk: De Schenk wordt in ere hersteld. Dit draagt bij aan een toekomstbestendige stad, maar ook een kwaliteitsimpuls voor de omgeving en het CID als geheel.

Verbinding: De auto wordt vervangen door de fietser en voetganger. Hierdoor kan het viaduct minder lang en slanker worden en ontstaan er nieuwe ontwikkelkansen rondom.

Ruis

In de Ruis-zone wordt volop ruimte geboden aan bedrijvigheid, logistiek, verkeer en rommeligheid. Een zone met een grotere mate van tolerantie. Ligging aan hoofdverkeersroutes, met grotere kavels en gebouwen, ligt voor de hand. Delen van ruis-zones kunnen woningvrij zijn, zodat zich hier de iets zwaardere functies kunnen vestigen, zolang de leefkwaliteit van de Reuring- en Rust-zones even verderop niet negatief wordt beïnvloed.

Energietransitie & Klimaatadaptatie

- Natuurlijk!
- Geothermie
- Groene/zonne gevels, zonnedaken
- Grootschalige waterberging

Wandel- en Fietsstad

- Hierarchie fietsnetwerk
- Geo fencing
- Logistiek hof
- Venstertijden
- Logistiek via water

Ontmoeten, Plinten & Verbinden

- Multifunctionele eventspace
- Atelier aan huis
- Experimenteeruimte
- Start-ups
- Maakwet

Hoogstedelijk Wonen, Werken & Recreëren

- Experimentele woningbouw
- Sardienparkeren
- Sport op het dak
- Prestatie gebaseerde zonering
- Technische oplossingen voor geluidshinder
- Solids

Als er wel gewoond wordt, passen hier vrijere woonvormen die meer tolerantie van de omgeving vragen en in return dat ook aan buurfunctie bieden. Denk bijvoorbeeld aan atelierwoningen. Waarschijnlijk gaat het hier om minder grote woningaantallen dan in de andere twee zones. Een dergelijk deelgebied kan monofunctioneel zijn of uit een mix van niet-wonen functies bestaan, bijvoorbeeld een poppodium met drukkerij en kantoren.

Voorbeelden

met de klok mee:
FLEX TEST ROC door marco.
broekman, Kabelfabriek
in Delft, logistiek hof door
Plusoffice, Ketelhuisplein in
Eindhoven, Weesperstraat
in Amsterdam, Binckhorst in
Den Haag, Waldorpstraat in
Den Haag, parkeergebouw
Nørthavn in Kopenhagen.

Huidige situatie

De Trekvielerplein ligt in het noordelijke deel van de Binckhorst en loopt parallel aan het spoor. Tot de jaren 70 stond aan deze locatie het 17 hectaren grote gasfabriek. Wat nu rest zijn een aantal rijksmonumenten en is het vooral een achteraf gelegen bedrijfsterrein.

Ontwikkelingen

Binckhorst transformeert tot een gemengd hoogstedelijk woon-, werk- en leefgebied volgens de mogelijkheden binnen het omgevingsplan. Ten westen (HS) wordt er sterk verdicht, ten oosten wordt een nieuw HOV route verkend en ten zuiden komt een groot park. De Trekvielerplein moet daarnaast onderdeel worden van de Velostrada: een snelle fietsverbinding tussen Den Haag en Leiden.

Verbeelding

Binckhorst is een proeftuin voor verduurzaming en groen, waardoor er ruimte is voor experiment. Een gebied met hoge dichtheid met menging van functies wat betreft bedrijvigheid, wonen en recreëren. Wonen, ontmoetingsplekken en werk in een nieuw netwerk van openbare ruimte vergroten de hoogstedelijke beleving. Een bruisende plek met rauwheid voor Den Haag.

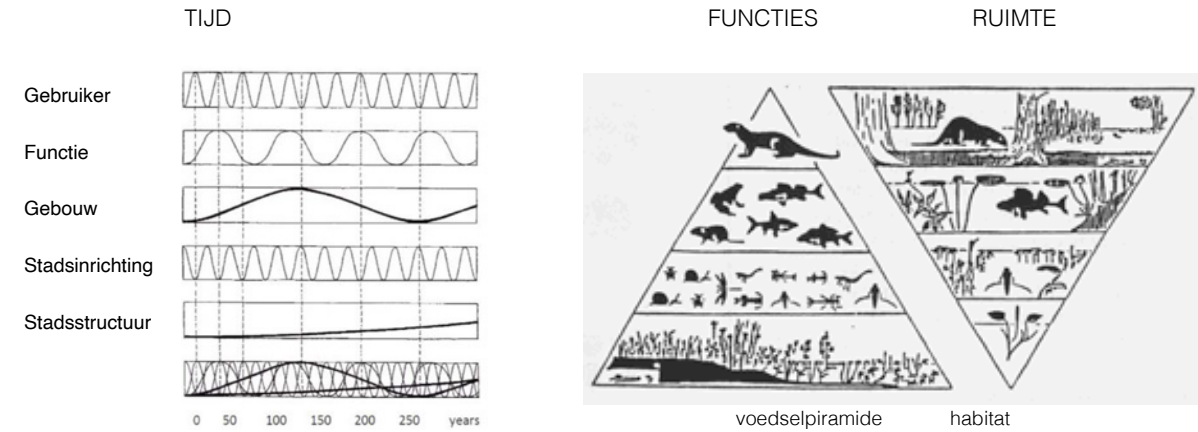
Grove korrel: In een hoogstedelijke omgeving is ruimte schaars. Daarom moet er ruimte met ruimte gemaakt worden, hogere dichtheid naast een wel doordacht openbare ruimte in de juiste balans.

Identiteit: De rijksmonumenten van het gasfabriek zijn belangrijke identiteitsdragers. Samen met nieuwbouw en goed aansluitend openbare ruimte vormen zij het vernieuwde identiteit van de Binckhorst.

Uit te werken opgaves

In de structuurvisie CID worden een aantal nog uit te werken opgaves benoemd. Zo zijn er nog niet voor alle gebieden met een hoge dynamiek gebiedsagenda's opgesteld. Dit geldt voor de Schenk en het Beatrixkwartier, waar gebiedsontwikkeling moet gaan plaatsvinden rondom belangrijke infrastructuur die in ontwikkeling is, zoals het Schenkviaduct, de Koningscorridor en de Utrechtsebaan. Andere uit te werken opgaves zijn CID breed en gerelateerd aan thema's als economische ontwikkeling, mobiliteitstransitie en de voorzieningenopgave. In dit hoofdstuk worden deze uit te werken opgaves van inspiratiebeelden voorzien, waarin de opgaves en oplossingsrichtingen in worden verduidelijkt.

Economie = ecologie

Vergroot de botsingskans

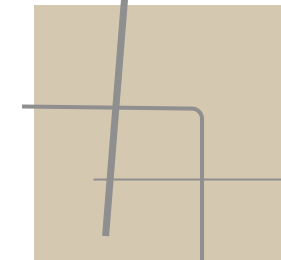
De economie laat zich niet temmen, maar de overheid kan wel de juiste condities scheppen waardoor er (a) meer talent wordt getrokken en vastgehouden, (b) mensen die aan min of meer hetzelfde thema werken elkaar makkelijker treffen en (c) er voldoende ruimte en variatie is om te kunnen ontwikkelen.

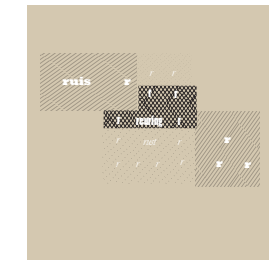
Cluster

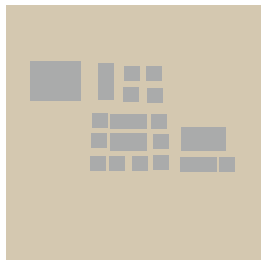
Ruggengraat

Funciemenging

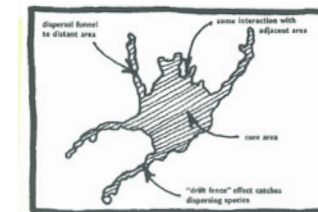

Korrelgrootte

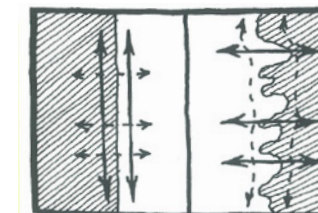
Ecologie ter inspiratie:

Bron: Landscape Ecology Principles Richard T.T. Forman 1996

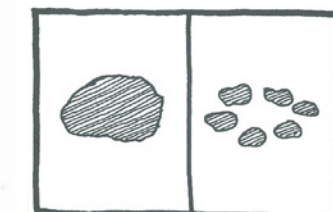
E13. Ecologically "optimum" patch shape

An ecologically optimum patch provides several ecological benefits, and is generally "spaceship shaped," with a rounded core for protection of resources, plus some curvilinear boundaries and a few fingers for species dispersal.

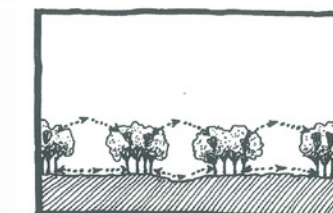
E7. Straight and curvilinear boundaries

A straight boundary tends to have more species movement along it, whereas a convoluted boundary is more likely to have movement across it.

P8. Small patch benefits

Small patches that interrupt extensive stretches of matrix act as stepping stones for species movement. They also contain some uncommon species where large patches are absent or, in unusual cases, are unsuitable for a species. Therefore small patches provide different and supplemental ecological benefits than large patches.

C5. Distance between stepping stones

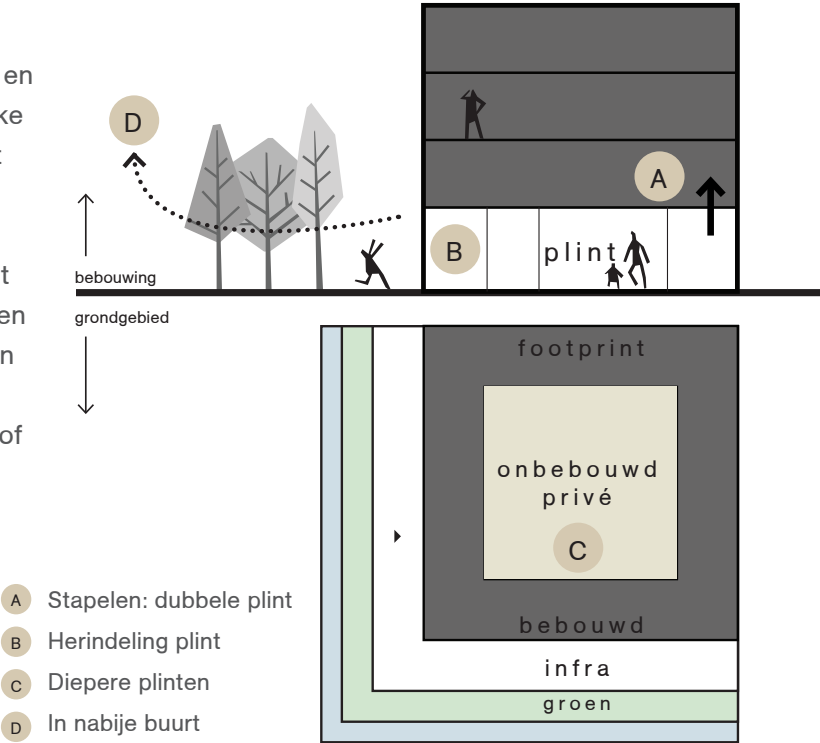
For highly visually-oriented species, the effective distance for movement between stepping stones is determined by the ability to see each successive stepping stone.

Plek voor publieke plinten

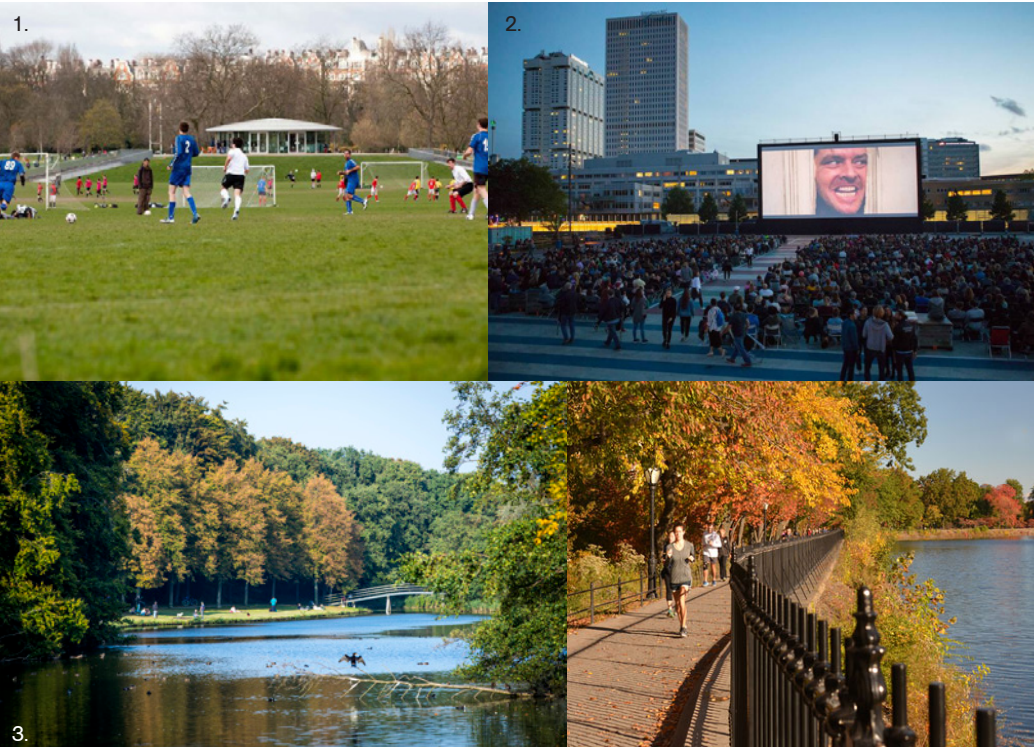
Bottom line

Gebouw en straat wisselen uit via de begane grond en een overgangszone tussen publiek en privé. Dit is de plek om publieke ruimte te activeren en het, met ogen op straat, sociaal veilig te houden. Met de verdichting van het CID zal ook anders met (publieke) voorzieningen moeten worden omgegaan. Hoe kunnen we ze intensiveren, onderdeel maken van grotere gebouwen of ze anders een plek geven?

Regent's Park, Londen (1)
Pleinbios, Rotterdam (2)
Haagse Bos (3)

Programma voor het park

Compacte brede school
Meer dan een school

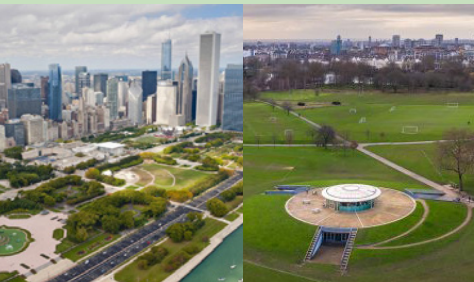
Compacte brede school
Scholen gestapeld

Superconcentratie
Concentratie Cultuur

Multifunctioneel Park
Voorzieningen en park

Multifunctionele infrastructuur
School, brug en park - Oog in Al

Tijd
Venstertijden

Mobiliteit met menselijke maat

Menselijke maat

Met deze structuurvisie spreekt Den Haag zich duidelijk uit om van het CID een centrum stedelijk gebied te maken waar verblijfskwaliteit en de voetganger en fietser vooropstaan. De Walkable en Cyclable City. Op een aantal plekken en thema's vergt het nog nader onderzoek hoe deze ambities te concretiseren en te verzilveren.

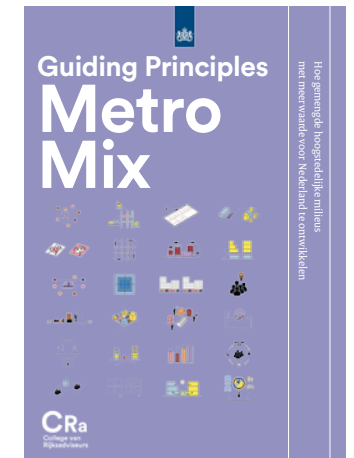
Dit betreft met name de oversteekbaarheid van stedelijke hoofdwegen (en het spoor) voor voetgangers en fietsers. En het ter plekke verhogen van de verblijfskwaliteit tot centrum niveau. In de gebiedsagenda's voor het Beatrixkwartier en de Schenk kan specifiek aandacht worden gegeven aan het verbeteren van de oversteekbaarheid van de Centrumring, de Utrechtsebaan en het spoor.

Meng, maar met mate

Meer mening in hoge dichtheid leidt tot meer bewegingen te voet te fiets en per openbaar vervoer en juist tot een daling van het autogebruik.

Mengen in hoge dichtheid helpt dus bij de mobiliteitstransitie. Maar meng vooral op bouwblok en buurtniveau. Mengen op gebouwniveau is behoorlijk complex en levert maar beperkte meerwaarde. Meng daarom met mate. Kies voor hoogfrequente plinten met monofunctionele bovenbouw.

- Nieuwezijds Voorburgwal, Amsterdam 1.
- Bezuidenhout, Den Haag 2.
- Kruisplein, Rotterdam 3.

input voor een gebiedsagenda

Beatrixkwartier

Walkable City

in een gemengd zakendistrict

In het huidige Beatrixkwartier beperkt de reuring zich tot kantooruren. Functiemenging en meer aandacht voor plint en voetganger zijn gewenst om er op meer momenten van de dag, avond en weekend een aantrekkelijk gebied van te maken. Hierbij is een goede oversteekbaarheid van bestaande wegeninfrastructuur, zoals de Beatrixlaan, maar zeker ook de Utrechtsebaan een belangrijke randvoorwaarde.

RCD, Rotterdam (1)

Kiosk in Lissabon (2)

Zuidas, Amsterdam (3)

input voor een gebiedsagenda

Schenk en omgeving

Groen stedelijke mobiliteitsknoop

In dit gebied gaat het niet zozeer om grootschalige vastgoedontwikkeling, maar om transformatie van de verkeersinfrastructuur. Hoe kunnen we barrières slechten en hoe kunnen de grote infrastructuurbundels zo worden ingebed dat het gebied beleefd wordt als groen en stedelijk?

Rietlandpark, Amsterdam (1)

Forum Zuid, Utrecht CS (2)

Wibautstraat, Amsterdam (3)

Paleisbrug, Den Bosch (4)

